

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Доскевич В. Г.

Економіка нашої країни в період становлення підприємницької діяльності зробила дієві кроки у стимулюванні підприємництва. У цей час було сформовано сектор підприємництва, який впевнено та поступово набув розвитку як пріоритетний напрям ринкової економіки.

Також активізація підприємницької діяльності потребує стабільного розвитку правових, організаційних та економічних передумов, щодо активізації діяльності створених інститутів, які формують правила діяльності підприємств, скорочення витрат та підвищення ефективності виробництва.

Сучасний розвиток підприємництва в Україні визначається одним із напрямів реформ ринку і державної регуляторної політики. Приватне підприємство має великий вплив на соціально-економічні перетворення, які важко переоцінити: рівень добробуту населення; запровадження ноу-хау; досягнення науково-технічного прогресу; додаткові надходження до державного бюджету; розширення виробництва товарів і послуг як промислового, так і побутового призначення; створення нових робочих місць.

Сучасні тенденції, досвід і розвитку економіки в Україні доводять, що підприємницька діяльність не може розвиватися без активних ділових людей, тому що підприємництво залишається основним видом трудової діяльності.

Розглядаючи підприємницьку діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання встановлено, що вона являється одним з компонентів складної системи суспільних відносин, що створюються та виникають у зв'язку з реалізацією компетентними органами держави функцій і повноважень щодо забезпечення можливості здійснення суб'єктами господарювання самостійної, ініціативної, систематичної, на власний ризик діяльності по виробництву продукту, виконання робіт, надання послуг та заняття торгівлею з метою одержання стабільного прибутку.

Підприємницька діяльність регламентуються Господарським кодексом України, Податковим кодексом України та іншими нормативно-правовими актами, для ефективного правового регулювання підприємни-

цтва, що є одним із пріоритетних завдань держави, яка, застосовуючи різні заходи регулюючого впливу, для впливу на створення сприятливих умов для розвитку ефективного бізнесу в інтересах суспільства і держави загалом.

Ключові слова: підприємництво, господарська діяльність, адміністративно-правове регулювання, держава, Господарський кодекс України, функція, суб'єкт.

Doskevych V. H. Business activity: theoretical basis of administrative and legal regulation

The economy of our country took effective steps in stimulating entrepreneurship during the period of entrepreneurial activity. At that time, the entrepreneurship sector was formed, which confidently and gradually developed as a priority direction of the market economy.

Also, the intensification of entrepreneurial activity requires the stable development of legal, organizational and economic prerequisites for the intensification of the activities of established institutes that form the rules of enterprise activity, reducing costs and increasing production efficiency.

The modern development of entrepreneurship in Ukraine is determined by one of the directions of market reforms and state regulatory policy. Private entrepreneurship has a great influence on socio-economic transformations, which are difficult to overestimate: the level of well-being of the population; introduction of know-how; achievement of scientific and technical progress; additional revenues to the state budget; expansion of production of goods and services for both industrial and household purposes; creation of new jobs.

Modern trends, experience and development of the economy in Ukraine prove that entrepreneurial activity cannot develop without active business people, because entrepreneurship remains the main type of labor activity.

Considering entrepreneurial activity as an object of administrative and legal regulation, it was established that it is one of the components of a complex system of social relations that are created and arise in connection

with the implementation by competent state bodies of functions and powers to ensure the possibility of self-management by economic entities, proactive, systematic, at one's own risk activities for product production, performance of work, provision of services and trade with the aim of obtaining a stable profit.

Entrepreneurial activity is regulated by the Economic Code of Ukraine, the Tax Code of Ukraine and other normative legal acts, for the effective legal regulation of entrepreneurship, which is one of the priority tasks of the state, which, applying various measures of regulatory influence, to influence the creation of favorable conditions for the development of effective business in interests of society and the state in general.

Key words: *entrepreneurship, economic activity, administrative and legal regulation, state, Economic Code of Ukraine, function, subject.*

Виклад основного матеріалу. На сьогодні в Україні відбуваються активні процеси в правовій площині та в регулюванні підприємницької діяльності. Аналізуючи літературні джерела зазначимо, що правове регулювання підприємництва на сьогодні в Україні є формою регулювання суспільних відносин з метою регламентації поведінки учасників цих відносин відповідно до норм права. Підприємництва є одним із пріоритетних завдань держави, яка, застосовуючи всебічні заходи регулюючого впливу, впливає на створення сприятливих умов для розвитку бізнесу в інтересах суспільства і держави загалом.

Розглядаючи терміни та термінологію, зазначимо, що підприємництво - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Отримання прибутку - це основна мета в напрямку виробництва та в системі вільного підприємництва. Саме підприємництво здійснюється на постійній основі (систематична діяльність), а не на основі разових угод. Зважаючи на те що, важливими рисами підприємництва є діяльність «своїм коштом» (на основі приватної власності), з власної ініціативи, на власний ризик. Підприємництво на сучасному рівні є складовою бізнесу як особлива, інноваційна його форма. А сама сутність підприємництва повніше розкривається через його функції (роль у суспільстві) - а саме: творчу, ресурсну, організаційну, мотиваційну, соціальну:

– функція творча (інноваційна) - полягає в тому, що підприємці реалізують нові ідеї,

упроваджують наукові розробки, пов'язані з господарським ризиком;

– функція ресурсна - передбачає, що підприємці націлені найефективніше використовувати задіяні в бізнесі ресурси - матеріальні, трудові, фінансові, інтелектуальні, інформаційні тощо;

– функція організаційна - полягає в організації виробництва та збуту товарів або послуг;

– функція стимулююча - полягає у формуванні механізму, що мотивує і ефективно використовувати ресурси, і максимально задовольняти потреби споживачів;

– функція соціальна - передбачає вироблення товарів і послуг, необхідних суспільству;

– функція особистісна зводиться до самореалізації підприємця, отримання задоволення від своєї діяльності [1, с. 4].

Як зазначено у діючому законодавстві, суб'єкти підприємницької діяльності в Україні визначені Господарським кодексом (стаття 55). Основним діючим елементом у підприємстві є підприємець - суб'єкт, що знаходить і розвиває нові види економічної діяльності, методи виробництва, нові сфери застосування капіталу. Суб'єктами підприємницької діяльності в Україні можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці. Іноземці та особи без громадянства при здійсненні господарської діяльності в Україні користуються такими самими правами та мають такі самі обов'язки, як і громадяни України. Громадянин може здійснювати підприємницьку діяльність безпосередньо як підприємець або через приватне підприємство, що ним створюється; самостійно або спільно з іншими особами [3].

Також існують заборони, а саме здійснення підприємницької діяльності забороняється органам державної влади та органам місцевого самоврядування. Існують також обмеження щодо здійснення фізичними особами права на підприємницьку діяльність. Підприємницька діяльність має обмеження законом щодо депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування. До того ж, забороняється займатися підприємницькою діяльністю військовослужбовцям, службовим особам правоохоронних органів, прокуратури, суду, органів державної безпеки України тощо.

Спираючись на прямий спосіб регулювання підприємницької діяльності передусім пов'язаний із використанням адміністративних засобів впорядкування економічних відносин, які

характеризуються безпосереднім владним впливом державних органів на поведінку суб'єктів підприємницької діяльності.

За чинним законодавстві України є відображення щодо правового регулювання різноманітних правовідносин. Так, наприклад, у Законі України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва» правовий вплив конкретизується у цілій низці заходів, які базуються на всебічному стимулюванні малого та середнього бізнесу: встановлення пільгових ставок податків і процентів по державних кредитах; розроблення та запровадження ефективних кредитно-гарантійних механізмів мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва; надання цільових дотацій шляхом пільгових цін і правил ціноутворення; надання державного майна у лізинг; формування мережі регіональних фондів підтримки підприємства та кредитно-гарантійних установ; створення та підтримка фінансових інститутів, які працюють на розвиток малого підприємства; уможливлення виконання підприємцями робіт і поставок для державних потреб тощо.

Проте їх реалізація в реальній практиці регулювання підприємства поки що не повна, оскільки не забезпечено єдиного підходу у системному поєднанні додержання оптимального балансу інтересів суб'єктів господарювання та найважливіших публічних інтересів - з одного боку - та створення сприятливих умов для розвитку підприємства - з іншого. На практиці превалює надто висока активність щодо регулювання підприємства як органів державної влади, так і органів місцевого самоврядування, що традиційно мотивується необхідністю додержання публічних інтересів.

Однією із вагомих причин такого становища є те, що відсутня науково обґрунтована концепція адміністративно-правового впливу на підприємство з позицій економічного зростання в Україні та поліпшення добробуту населення (що також є одним із найважливіших «публічних інтересів» сьогодення), а не з точки зору постійного розширення сфери «владно-розпорядчих» повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування у відносинах із підприємцями.

Проведені науковцями дослідження свідчать, що система адміністративно-правового впливу повинна мати на меті: по-перше, раціональне забезпечення оптимального балансу інтересів суб'єктів господарювання та додержання найважливіших публічних інтересів суспільства в цілому; по-друге - створення загальних сприятливих умов

для ефективного функціонування та подальшого розвитку підприємства. Цього можливо досягти лише за допомогою комплексного використання всього спектру адміністративно-правових заходів, що базуються як на прямих (в основному адміністративних), так і опосередкованих (переважно економічних) засобах впливу, а саме: дозвольно-реєстраційних, податкових, кредитних, анти-монопольних тощо.

Будь-яка галузь права використовує у якості засобів правового регулювання наступні юридичні можливості: заборона, припис, дозвіл. Їх сукупність і складає зміст правового впливу на суспільні відносини будь-якого типу. Розмежування між галузями, котрі мають свій специфічний предмет правового регулювання, проводиться у такому випадку за ступенем (питомою вагою) практичного використання того чи іншого засобу.

Така позиція є ключовою для розуміння суті адміністративно-правового регулювання, його специфічних особливостей. Поняття метод (методи) адміністративного права визначається (що є цілком закономірним) специфічним характером управлінських відносин, сутністю виконавчої влади, котра реалізується у процесі особливого виду юридично-владної діяльності специфічної групи державних органів. Відповідно, адміністративно-правове регулювання, його механізм - це форма юридичного опосередкування відносин, у рамках котрої одна сторона виступає у ролі суб'єкта управління, а інша - об'єкта управління. Тобто, адміністративно-правове регулювання розраховане переважно на коло суспільних відносин, у яких виключається юридична рівність їх учасників [4, с. 123].

Слід зауважити, що адміністративному праву властиві певні прояви відносин за участю рівноправних сторін. Це зовсім не означає, що, наприклад, деякі фінансові, процесуальні чи управлінські відносини регулюються цивільно-правовим методом, тобто трансформуються у цивільно-правові відносини. Відповідно, суспільні відносини, які регулюються переважно за допомогою адміністративно-правових засобів, проте за предметом не тотожні (наприклад, фінансові відносини), ніяким чином не трансформуються у адміністративно-правові відносини.

Базуючись саме на такому розумінні методу правового регулювання, підкреслимо, що в правовому регулюванні підприємницької діяльності також використовуються ті ж самі єдині правові засоби - заборона, припис, дозвіл - у їх різноманітному поєднанні. У даному випадку слід

акцентувати увагу, що саме у цій сфері, із врахуванням комплексності відносин, досить часто проявляються елементи як нерівності, так і рівності сторін, тобто горизонтальні відносини. Зазначені засоби розраховані як на відносини учасників, що знаходяться на одному правовому рівні, тобто є рівноправними, так і на відносини учасників, котрі відрізняються за пріоритетом юридичної волі. Ця позиція є визначальною при характеристиці змісту адміністративно-правового регулювання економічної сфери як сукупності правовідносин, що складають предмет такого регулювання і як вольової діяльності відповідних суб'єктів права.

Не менш важливим для даного дослідження є розуміння підприємницької діяльності як об'єкту адміністративно-правового регулювання, оскільки для здійснення регулювання будь-чого необхідно усвідомлювати сутнісну характеристику цього явища, а також визначити його характерні особливості.

Розглядаючи діюче законодавства, а саме у ст. 3 Господарського кодексу України (далі - ГК України), визначено, що під господарською діяльністю розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних та соціальних результатів і з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва - підприємцями. Господарська діяльність може здійснюватися і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність) [3].

Концептуальним, є те, у Кодексі чітко розмежовуються поняття господарської діяльності і поняття підприємницької діяльності. Ця проблема є дійсно актуальною - і не тільки у ракурсі досліджень господарського права, оскільки потрібно чітко уявляти, які саме правовідносини підлягають регулюванню.

По-перше, завжди виникали двозначності при визначенні кола власне підприємницьких відносин, які підлягають адміністративно-правовому регулюванню, а, внаслідок цього, і при виборі конкретних заходів.

По-друге, ототожнення складу суб'єктів підприємницької та суб'єктів господарської діяльності практично ставить знак рівності між державними та комунальними господарськими формуваннями з одного боку та приватними

підприємствами - з іншого, що одразу нівелює принципову відмінність між поняттями «державне управління» та «адміністративно-правове регулювання».

Важливо також зазначити, що відповідно до ст. 63 ГК України залежно від форм власності в Україні можуть діяти підприємства таких видів: а) приватне підприємство, що діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи); б) підприємство, що діє на основі колективної власності (підприємство колективної власності); в) комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади; г) державне підприємство, що діє на основі державної власності; д) підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності) [3]. Також можуть діяти інші види підприємств, передбачені законом.

Кожен з цих об'єктів має свої особливості, які безпосередньо або опосередковано впливають на характер і зміст, форми і методи державного управління і державного регулювання у сфері підприємницької діяльності.

У ст. 12 ГК України законодавцем використано термін «державне регулювання». Конкретний його зміст полягає у тому, що:

1) держава для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного і соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності;

2) основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є: державне замовлення, державне завдання; ліцензування, патентування і квотування; сертифікація та стандартизація; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій;

3) умови, обсяги, сфери та порядок застосування окремих видів засобів державного регулювання господарської діяльності визначаються ГК України, іншими законодавчими актами, а також програмами економічного і соціального розвитку. Встановлення та скасування пільг і переваг у господарській діяльності окремих категорій суб'єктів господарювання здійснюються відповідно до цього Кодексу та інших законів;

4) обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності, а також перелік видів діяльності, в яких забороняється підприємництво, встановлюються Конституцією України та законом [3].

Одразу необхідно акцентувати увагу, що вказані засоби державного регулювання не охоплюють усієї багатоманітності засобів адміністративно-правового впливу на підприємницьку діяльність, котрі використовуються у реальній практиці. Так, законодавець, очевидно підкреслюючи значення цих інструментів, виокремив оподаткування у ст.17 ГК України, а обмеження монополізму - у ст.18 Кодексу [2].

Норми ст.19 ГК України встановлюють загальні засади державного контролю та нагляду за господарською діяльністю, які полягають у наступному:

1) суб'єкти господарювання мають право без обмежень самостійно здійснювати господарську діяльність, що не суперечить законодавству;

2) суб'єкти господарювання підлягають державній реєстрації відповідно до цього Кодексу та Закону;

3) держава здійснює контроль і нагляд за господарською діяльністю суб'єктів господарювання у таких сферах:

– збереження та витрачання коштів і матеріальних цінностей суб'єктами господарських відносин - за станом і достовірністю бухгалтерського обліку та звітності;

– фінансових, кредитних відносин, валютного регулювання та податкових відносин - за додержанням суб'єктами господарювання кредитних зобов'язань перед державою і розрахункової дисципліни, додержанням вимог валютного законодавства, податкової дисципліни;

– цін і ціноутворення - з питань додержання суб'єктами господарювання державних цін на продукцію і послуги;

– монополізму та конкуренції - з питань додержання антимонопольно-конкурентного законодавства;

– земельних відносин - за використанням і охороною земель; водних відносин і лісового господарства - за використанням та охороною вод і лісів, відтворенням водних ресурсів і лісів;

– виробництва і праці - за безпекою виробництва і праці, додержанням законодавства про працю; за пожежною, екологічною, санітарно-гігієнічною безпекою; за дотриманням стандартів, норм і правил, якими встановлено обов'язкові вимоги щодо умов здійснення господарської діяльності;

– споживання - за якістю і безпечністю продукції та послуг;

– зовнішньоекономічної діяльності - з питань технологічної, економічної, екологічної та соціальної безпеки;

4) органи державної влади і посадові особи, уповноважені здійснювати державний контроль і державний нагляд за господарською діяльністю, їх статус та загальні умови і порядок здійснення контролю і нагляду визначаються законами;

5) незаконне втручання та перешкоджання господарській діяльності суб'єктів господарювання з боку органів державної влади, їх посадових осіб при здійсненні ними державного контролю та нагляду забороняються;

6) органи державної влади і посадові особи зобов'язані здійснювати інспектування та перевірки діяльності суб'єктів господарювання неупереджено, об'єктивно і оперативно, дотримуючись вимог законодавства, поважаючи права і законні інтереси суб'єктів господарювання;

7) суб'єкт господарювання має право на одержання інформації про результати інспектування і перевірок його діяльності не пізніше як через тридцять днів після їх закінчення, якщо інше не передбачено законом. Дії та рішення державних органів контролю та нагляду, а також їх посадових осіб, які проводили інспектування і перевірку, можуть бути оскаржені суб'єктом господарювання у встановленому законодавством порядку;

8) усі суб'єкти господарювання зобов'язані здійснювати первинний (оперативний) та бухгалтерський облік результатів своєї роботи, складати статистичну інформацію, а також надавати відповідно до вимог закону фінансову звітність та статистичну інформацію щодо своєї господарської діяльності, інші дані, визначені законом. Забороняється вимагати від суб'єктів господарювання надання статистичної інформації та інших даних, не передбачених законом або з порушенням порядку, встановленого законом [3].

Таким чином, у ГК України визначається широкий спектр засобів державного регулювання підприємницької діяльності, включаючи і інструменти належного державного контролю за законністю в сфері підприємництва.

Слід підкреслити, що суб'єктами управлінської діяльності є як державні органи, так і органи місцевого самоврядування. Наприклад, державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, котра віднесена у ГК України до державного контролю та нагляду за господарською діяльністю (ст.19 [3]), являє собою процедуру, виконання котрої розпочинається у виконавчому комітеті міської, районної у місті ради або в районній державній адміністрації за місцезнаходженням або місцем проживання даного суб'єкта, якщо інше

не передбачено законом (ст.58 ГК України [3]). Також органи місцевого самоврядування здійснюють регулювання підприємницької діяльності самостійно затверджуючи ставки місцевих податків і зборів, ставку єдиного, фіксованого податку, спеціального торгового патенту, розмір ринкового збору.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що суб'єкти управління, а саме, органи державної влади, спеціалізовані установи та організації, органи місцевого самоврядування, посадові особи вказаних органів, наділені визначеними у законодавстві повноваженнями стосовно суб'єктів підприємництва, здійснюють регулювання підприємницької діяльності.

Отже, наведена характеристика підприємницької діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання, дозволяє зробити важливі для теорії і практики державного управління висновки, що закладають методологічну основу для встановлення ефективних методів, видів і форм державно-управлінського впливу в сфері підприємництва, визначення його змісту та спрямованості такого впливу.

Підприємницька діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання являє собою складну систему суспільних відносин, що виникають у зв'язку з реалізацією компетентними органами держави функцій і повноважень щодо забезпечення можливості здійснення суб'єктами господарювання самостійної, ініціативної, систематичної, на власний ризик діяльності по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг та заняття торгівлею з метою одержання прибутку.

Таким чином, під адміністративно-правовим регулюванням підприємницької діяльності слід розуміти один із видів регулюючого впливу на суспільні відносини у певній сфері, що здійснюється уповноваженими органами державної влади за допомогою спеціалізованих органів. Під ним розуміються способи та сукупність правових засобів, що виникають у сфері підприємницької діяльності під впливом відповідних адміністративно-правових норм, а також процес і стан їх виникнення [6].

Адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності складається з певних засобів, які в сукупності складають механізм адміністративно-правового регулювання. В загальній теорії права до основних елементів механізму правового регулювання відносять:

- 1) норми права, його принципи, що уособлюються в законах та інших нормативних актах;
- 2) юридичні факти;
- 3) правовідносини.

З огляду на це, основними елементами адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності є норми адміністративного права у даній сфері; юридичні факти; адміністративні правовідносини, що виникають за участю суб'єктів підприємницької діяльності [5].

Характерні особливості і змістовно-якісні ознаки даного об'єкту з огляду на вибір форм і методів державного управління і державного регулювання у сфері підприємницької діяльності зумовлюють:

- а) органічне співвідношення економічних та прямих методів державно-управлінського впливу;
- б) визначення основних напрямків і функцій держави щодо адміністративно-правового впливу на підприємницьку діяльність;
- в) створення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, особливості змісту його управлінських функцій та повноважень;
- г) встановлення відповідних правових засад усунення адміністративних перешкод у розвитку підприємництва, вдосконалення адміністративно-правових засобів регулювання та державного контролю у цій сфері [4, с.136].

Водночас зазначимо, що наближення вітчизняного законодавства до європейського досі потребує значного доопрацювання. Беззаперечною є думка про те, що адаптація законодавства не буде ефективною, якщо нехтувати іншими складовими інтеграційного процесу. Так, вона повинна відбуватися паралельно із створенням відповідного політичного клімату у суспільстві та інших важливих умов, за яких європейський вибір України мав би підтримку з боку основних політичних сил та учасників ринкових відносин. Крім того, однією з необхідних передумов успішної адаптації законодавства України є наповнення реальним змістом принципу верховенства права та надання надійних гарантій захисту прав людини.

Література

1. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: Навчальний посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. С. 4
2. Хомко Л.В., Кульгавець Х.Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний

посібник / Л.В. Хомко, Х.Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с.

3. Господарський кодекс України (*Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144).

4. Ковальова М.В. Адміністративно-правові режими підприємницької діяльності в Україні. Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право та процес; фінансове право; інформаційне право. Харківський національний університет внутрішніх справ, Україна, Харків, 2007.

5. Ісаков М.Г. Основні засади адміністративно-правового забезпечення регулювання підприємництва в Україні. *Публічне право*. Науково-практичний юридичний журнал. 2012. №2 (6). С. 78-84.

6. Буга Г.С., Кузьменко С.Г. Поняття адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності. *Право та державне управління*. №4, 2023. С. 317-321.

*Доскевич В. Г.,
аспірант
Одеського державного університету
внутрішніх справ*